

Analyse:

Udviklingen i tidsbegrænsede ansættelser i Danmark

Tidsbegrænsede ansættelser er en betydelig del af det danske arbejdsmarked. I denne analyse undersøger Dansk Magisterforening, på baggrund af data fra Danmarks Statistik, hvordan brugen af tidsbegrænsede ansættelser fordeler sig på arbejdsmarkedet. Vigtigst af alt opdeles gruppen desuden efter hvor mange, der er tidsbegrænset ansat af egen fri vilje og hvor mange, der er det af nød.

Analysen viser:

- Danmark har traditionelt haft relativt få tidsbegrænsede ansættelser, og udviklingen har ligget stabilt på omkring 8-9 pct. af alle ansatte i perioden fra 2007-2015.
- Andelen af de tidsbegrænsede ansatte, der ønsker fastansættelse, men ikke kan få det, svinger omkring 40 pct., men med et lidt højere niveau i årene efter finanskrisen.
- Personer med lange videregående uddannelser og ufaglærte har en særlig høj andel af tidsbegrænset ansættelser, der ønsker fastansættelse, sammenlignet med andre uddannelsesgrupper. For de højtuddannede er denne problematik markant højere for unge i alderen 25-34 år.
- Blandt offentligt ansatte med lange videregående uddannelser var godt 15 pct. i tidsbegrænsede ansættelser og knap halvdelen af dem ønskede sig en fastansættelse.

Introduktion til tidsbegrænsede ansættelser

Tidsbegrænsede ansættelser indbefatter ofte øget usikkerhed for lønmodtagerne. Denne usikkerhed består af forskellige elementer. Det drejer sig først og fremmest om *indkomstusikkerhed*, *ansættelsesusikkerhed* samt *job- og kompetenceusikkerhed* (Standing, 2011:10).

Tidsbegrænsede ansættelser kan gøre det svært at planlægge privatliv med f.eks. bolig og familie, da risikoen for at miste jobbet og stå uden indtægt svækker personers kreditværdighed og mulighed for at påtage sig forpligtelser. Denne *indkomstusikkerhed* er blevet forværret over årene siden dækningsgraden af dagpenge og dagpengeperioden er blevet svækket. Tidsbegrænsede ansatte har desuden ofte en dårlige løn-udvikling som følge af en svagere forhandlingsposition, hvilket forværrer indkomstusikkerheden.

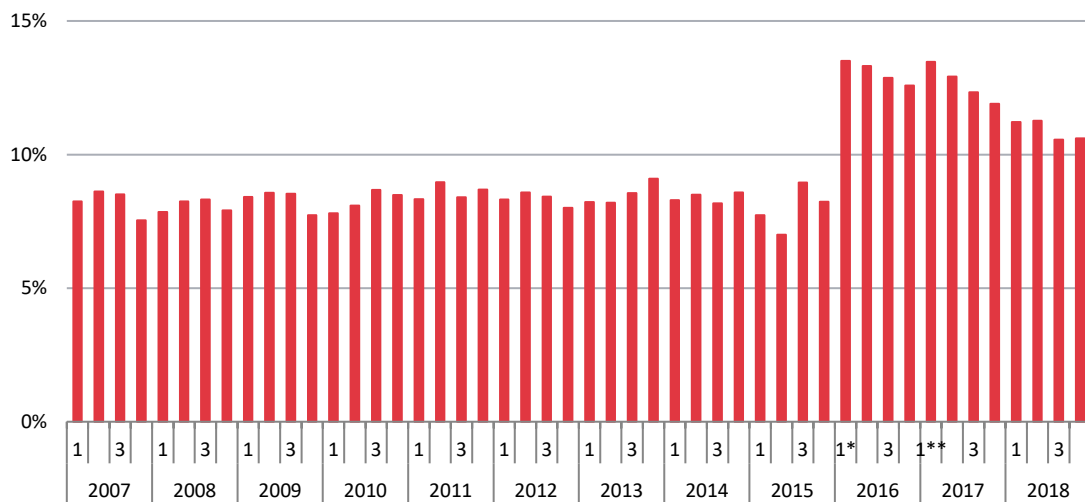
Som følge af tidsbegrænsningen har personer i tidsbegrænsede ansættelser større risiko for at miste deres job og oplever således en *ansættelsesusikkerhed*.

Personer i tidsbegrænsede ansættelser rammes også af *job- og kompetenceusikkerhed*. Med det menes, at personer i disse ansættelsesformer ofte ikke opnår de positioner og den anerkendelse, der på arbejdspladserne giver adgang til nye karriereveje og kompetenceudvikling, fx i form af efteruddannelse og særlige arbejdsopgaver. En afledt effekt af dette er ofte et videntab idet, at specialisering og vidensmiljøer tager tid at opbygge både i den private og den offentlige sektor.

Hver tiende er ansat midlertidigt

I Danmark har andelen af tidsbegrænsede ansættelser af lønmodtagerbeskæftigelsen over en årrække ligget på mellem 8 og 9 pct., jf. figur 1. Siden 2016 har Danmarks Statistik skiftet dataindsamler to gange¹, hvilket har medført en markant niveauforskydning i opadgående retning (Danmarks Statistik, 2016:1-8). Andelen af tidsbegrænsede ansættelser er i 2016 omkring 14 pct. og således højere end hidtil. Da Danmarks Statistik er den mest troværdige datakilde på området, stiller nærværende notat ikke spørgsmålstegn ved data for 2016, men man bør være påpasselig med at trække konklusioner hen over databrudene på historiske tidsserier (Danmarks Statistik, 2018:1-7).

Figur 1 - Tidsbegrænsede ansatte som andel af alle ansatte, 2007k1-2018k4

Anm.: *Fra januar 2016 forekommer et databrud. ** Fra januar 2017 forekommer endnu et databrud.

Kilde: DM pba. Særkørsel fra Danmarks Statistiks Arbejdskræftsundersøgelse (AKU)

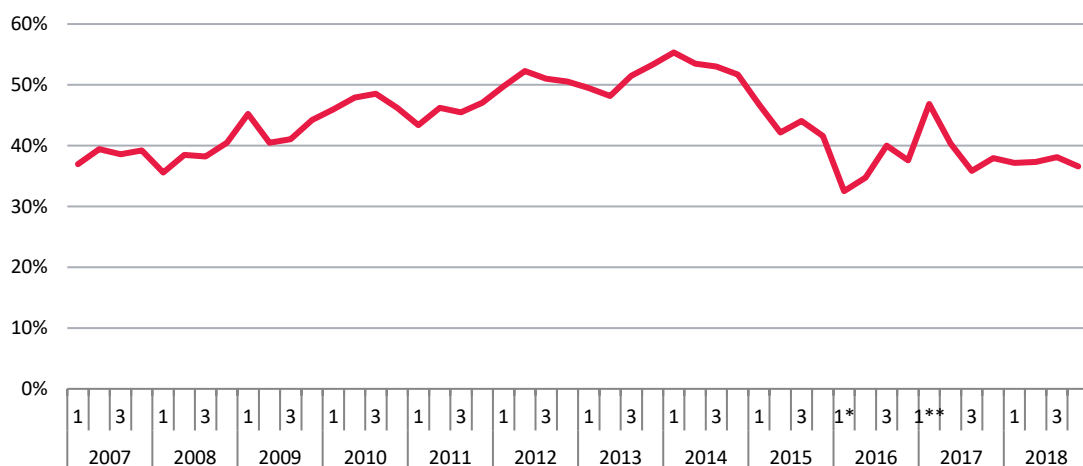
¹ I 2017 skiftes tilbage til den dataleverandør, der leveret 2007-2015, men som fra 2017 anvender en ny indsamlingsmetode.

Knap halvdelen af de tidsbegrænsede ønsker sig fastansættelse

Tidsbegrænsede ansættelser er ikke altid et problem, idet ansættelsesformen er praktisk i oplærings- og studieforløb såsom lærlinge- og ph.d.-forløb. Disse grupper indgår i Danmarks Statistiks tal for tidsbegrænsede ansættelser. Det kan også ske, at de ansatte af personlige årsager ønsker tidsbegrænsede kontrakter. Disse grupper kalder vi 'frivilligt tidsbegrænset ansatte'.

Af de nævnte årsager er det mere interessant at se på hvor stor en andel af de tidsbegrænset ansatte, der ønsker sig en fastansættelse. Det er altså dem, der har svaret i arbejdskraftundersøgelsen, at de er i tidsbegrænset ansættelse, fordi de ikke kunne finde en fastansættelse. Gruppen mangler såkaldt *ansættelses-sikkerhed* (Standing, 2011:10; se også Larsen & Madsen, 2015:101). Denne andel svinger fra 2007-2018 omkring 40 pct. af de tidsbegrænsede ansatte, men med et lidt højere niveau i årene efter finanskrisen, jf. figur 2.

Figur 2 - Andel af tidsbegrænsede ansatte, der ønsker fastansættelse, men ikke kan få det, 2007k1-2018k4

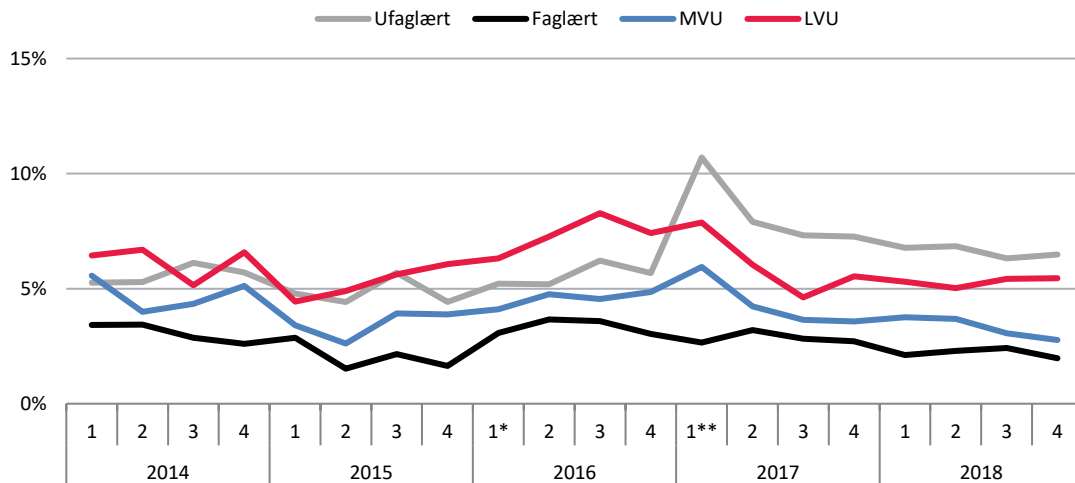

Anm.: *Fra januar 2016 forekommer et databrud. ** Fra januar 2017 forekommer endnu et databrud.
Kilde: DM pba. særkørsel fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU)

Akademikere og ufaglærte med samme udfordringer

Opdeler man data på uddannelsesgrupper, ses det, at tidsbegrænsede ansættelser for personer, der ønsker fastansættelse, er et særligt stort problem for gruppen med lang videregående uddannelse (LVU) i perioden 2014-2018, jf. figur 3. Udfordringerne modsvarer alene af gruppen af ufaglærte, mens de faglærte og personer med mellemlange videregående uddannelse i mindre grad har problemer med at finde fastansættelse.

Figur 3 - Tidsbegrænsede ansatte, der ønsker fastansættelse, men ikke kan få det, som andel af alle ansatte, fordelt på uddannelse, 2014k1-2018k4

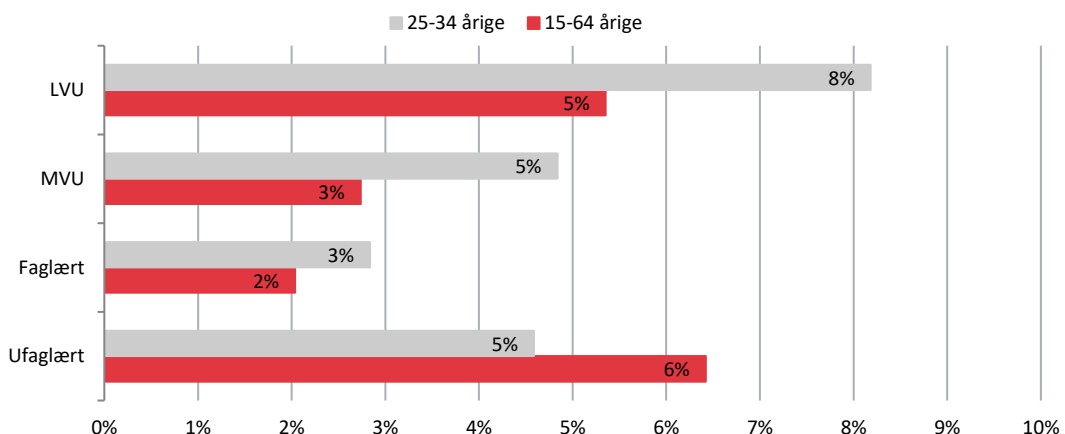

Anm.: *Fra januar 2016 forekommer et databrud. ** Fra januar 2017 forekommer endnu et databrud. KVVU er ikke medtaget pga. for få besvarelser
Kilde: DM pba. særkørsel fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU)

Unge akademikere er ramt af tidsbegrænsede ansættelser

Der findes en overrepræsentation af unge (25-34 år) i tidsbegrænsede stillinger (AE Rådet, 2016:4). Det betyder, at mange unge har svært ved at få fodden inden for det faste arbejdsmarked. Denne problematik rammer i særdeleshed unge med lange videregående uddannelser, hvor hele 8 pct. er i en uønsket situation, jf. figur 4.

Figur 4 - Tidsbegrænsede ansatte, der ønsker fastansættelse, men ikke kan få det, fordelt på uddannelse og aldersgrupper, 2018k4

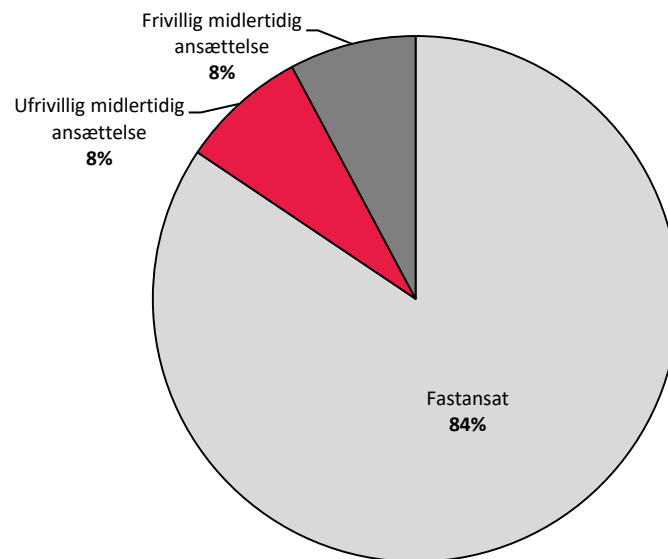

Anm.: Kort videregående uddannelse er udeladt pga. få besvarelser
Kilde: DM pba. Særkørsel fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU)

Den offentlige sektor storforbruger akademikere i tidsbegrænsede ansættelser

Blandt offentligt ansatte akademikere er udbredelsen af tidsbegrænsede ansættelser stor. I 2018 var godt 15 pct. af alle ansatte her i tidsbegrænsede ansættelser. Udfordringen med uønskede tidsbegrænsede ansættelser ligeledes stort her, hvor knap halvdelen af disse ansatte er i denne uønskede situation, jf. figur 4.

Figur 4 - Ansættelsestype for personer med lang videregående uddannelse ansat i offentlig administration, undervisning og sundhed, 15-64-årige, 2018

Anm.: 2018-data for LVU-gruppen.

Kilde: DM pba. særkørsel fra Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU).

Sådan har vi gjort

Undersøgelsen er lavet på baggrund af data fra Danmarks Statistiks arbejdskraftundersøgelse (AKU). I perioden frem til 2016 stammer data fra en særkørsel, mens data derefter er dannet gennem Dansk Magisterforenings forskeradgang.

Spørgsmål til analysen: kontakt analysekonsulent Martin Mortensen på telefon 38 15 66 03.

Litteratur

AE Rådet (2016): *Få er midlertidigt ansat i Danmark*. https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_faa-er-midlertidigt-ansat-i-danmark.pdf

Danmarks Statistik (2016): *Databrud i AKU fra 2016*, 2. juni 2016. www.dst.dk/ext/arbe/akudatabrud

Danmarks Statistik (2018): *Databrud i Arbejdskraftundersøgelsen mellem 2016 og 2017*, 21. februar 2018. <https://www.dst.dk/ext/arbe/akudatabrud17>

LBK nr. 907 af 11/09/2008 (2008): *Bekendtgørelse af lov om tidsbegrænset ansættelse*. <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=121276>

Larsen, Michael Friis & Madsen, Per Kongshøj (2015): 'Jobsikkerhed og fleksibilitet', in Bredgaard, Thomas & Madsen, Per Kongshøj (red.): *Dansk Flexicurity – Flexibilitet og sikkerhed på arbejdsmarkedet*. København: Hans Reitzels Forlag.

Scheuer, Steen (2014): *Atypisk ansatte i Europa og i Danmark: Baggrund, udvikling og vilkår 2000-2011*. København. http://findresearcher.sdu.dk/portal/files/99059123/Steen_Scheuer_Atypisk_ansatte.pdf

Scheuer, Steen (2017): *Atypisk beskæftigelse i Danmark - Om deltidsansattes, midlertidigt ansattes og soloselvstændiges vilkår*. LO: København. <https://lo.dk/wp-content/uploads/2017/09/atypisk-beskaeftigelse-i-danmark-steen-scheuers-rapport-endelig.-rettet-version.pdf>

Standing, Guy (2011): *The Precariat. The New Dangerous Class*. London: Bloomsbury.